



Téma: Rovnocenní? – Ľudské práva

Blok č. 1: Moje práva

Čo sú práva? Odkiaľ pochádzajú? A ako každého z nás ovplyvňujú? A aký je vzťah medzi právami, požiadavkami a potrebami? Tento blok poskytuje prehľad o tom, čo sú ľudské práva, ako sa formovali a ako vplývajú na náš každodenný život.

Upozornenie: Táto jednotka obsahuje odkazy na webové stránky, ako je napríklad YouTube. Obsah externých stránok podlieha zmenám a mal by sa monitorovať, aby sa zabezpečila jeho vhodnosť pre študentov.

Vzdelávacie výstupy tohto bloku

Študenti:

- pochopia, čo sú práva
- dozvedia sa o pôvode moderných práv
- lepšie pochopia vlastné práva a povinnosti

Poskytnutý zdrojový materiál

- Zdrojový materiál č. 1 Zoznam práv
Zdrojový materiál č. 2 Pôvod ľudských práv
Zdrojový materiál č. 3 Čo ak ...?

Frontálna aktivita č. 1: Chápanie práv

Okolo nás sa vždy veľa diskutuje o právach. Ale čo sú práva v skutočnosti? A čo pre nás predstavujú? Ako prípravu na toto cvičenie študentom ukážte nasledujúce krátke video OSN o ľudských právach. Potom uvoľnite jednu stenu v triede. Požiadajte študentov, aby pracovali samostatne a vybrali jedno až tri práva, ktoré považujú za veľmi dôležité z osobných dôvodov. Požiadajte ich, aby každé z týchto práv napísali na pripomienkový lístok. Potom ich požiadajte, aby tieto lístky ukázali aj spolužiakom a umiestnili ich na stenu, pričom môžu vysvetliť, ako každé právo ovplyvňuje ich každodenný život. Ak si nie sú istí, ako začať, rozdajte zdrojový materiál č. 1 so zoznamom práv.



<https://www.youtube.com/watch?v=JpY9s1Agbsw>

Frontálna aktivita č. 2: Kategórie práv



DOM EURÓPSKEJ HISTÓRIE

Aké sú jednotlivé druhy práv? Môžeme na základe konkrétnych práv odhaliť nejaký systém alebo kategorizáciu? Požiadajte študentov, aby lístky zoskupili tak, že vytvoria tematické skupiny práv. Na vykonanie tejto úlohy si môžu zvoliť vlastné kategórie. Po ukončení tejto úlohy ich požiadajte, aby jednotlivé skupiny pomenovali. Zablahožejajte im k vytvoreniu vlastnej „steny práv“! Prediskutujte s nimi, či táto úloha pre nich bola jednoduchá alebo zložitá. Požiadajte ich, aby svoje odpovede vysvetlili.

Skupinová aktivita č. 1: Sú práva v určitých prípadoch výlučné?

Teraz budete so študentmi diskutovať o rozdieloch medzi právami menšín a ľudskými právami. Na túto aktivitu triedu rozdeľte na štyri približne rovnako veľké skupiny. Začnite tým, že na tabuľu napíšete vetu: „Práva existujú, aby chránili každého, a nielen osobitné skupiny.“ a požiadate ich, aby o nej diskutovali vo svojich skupinách. Každá skupina musí vyjadriť svoj názor na to, či a prečo s týmto tvrdením súhlasí alebo nesúhlasí. Potom ich môžete vyzvať, aby doplnili triednu stenu práv o tie práva, ktoré zatiaľ neboli spomenuté. Pre ďalšie informácie, ktoré im pomôžu podporiť ich argumenty, by skupiny mali konzultovať Všeobecnú deklaráciu ľudských práv (dostupná v rôznych jazykoch) a tieto zdrojové materiály:



Minorities' rights



Children



Indigenous peoples



Women's rights



LGBTI



<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/SearchByLang.aspx>



Frontálna aktivita č. 3: Chronológia práv

Je dôležité, aby si študenti uvedomili, že práva neexistovali vždy. Ustanovili sa z dôvodu osobitných udalostí alebo okolností alebo sa upravovali a vyvíjali v priebehu dejín. Požiadajte študentov, aby si každý vybral jedno právo zo „steny práv“ a popremýšľal o udalostiach, ktoré mohli viesť k jeho ustanoveniu. Bola to revolúcia? Možno niečo spojené s Organizáciou Spojených národov alebo zrušením otroctva alebo nejaká iná udalosť z minulosti? V prípade niektorých práv je ich pôvod jasný, ale pri iných to nemusí byť také jednoduché. Aby ste študentom pomohli v tomto procese, rozdajte zdrojový materiál č. 2 o pôvode ľudských práv.

Frontálna aktivita č. 4: Pozorovanie zrodu práva

Dnešné práva majú právny aspekt. Ale čo sa dialo v minulosti, predtým, ako boli konkrétne práva právne potvrdené? Požiadajte študentov, aby spomenuli jednotlivcov alebo menšinové skupiny, ktoré čelili právnym a/alebo sociálnym problémom pred ustanovením príslušných práv alebo im stále čelia. Môžete im pomôcť návrhmi, napríklad: hlasovacie práva žien, zneužívanie detí a žien alebo diskriminácia LGBT osôb (lesbičiek, homosexuálov, bisexuálov a transrodových osôb). Môžete ich tiež nasmerovať na Amnesty International, **Násilie voči ženám**, kliknutím na tento odkaz:



<http://www.amnestyusa.org/our-work/issues/women-s-rights/violence-against-women/violence-against-women-information>

Takisto im môžete ukázať toto video OSN:



https://www.youtube.com/watch?v=XvpHn_zdkTY

Frontálna aktivita č. 5: Potreby a práva a potreby

Môžeme považovať za šťastie, že žijeme v spoločnosti, kde sa práva rešpektujú. Ale je to samozrejmosť? Predstavte študentom takýto morálny scenár: predstavte si, že mesto alebo miesto, kde žijete, čelí hrozbe. Ktorých práv by ste boli ochotní vzdať sa v záujme zaistenia verejnej bezpečnosti? Na začatie tejto aktivity rozdajte zdrojový materiál č. 3. Vysvetlite, že študenti by sa mali vrátiť k „stene práv“ a zreorganizovať lístky do dvoch hlavných kategórií práv – práv, ktorých by sa úplne odmietli vzdať, a práv, ktoré by boli ochotní obetovať. Informujte ich, že všetci by mali spolupracovať na rozhodovaní o konečnom výsledku. Výsledok je v podstate ich protinávrh pre vládu alebo vládnuce orgány týkajúci sa práv, ktoré by boli a ktoré by neboli ochotní stratiť.



DOM EURÓPSKEJ HISTÓRIE

Keď skončia, požiadajte ich, aby vám svoju voľbu odôvodnili. Potom vysvetlite, že vláda nesúhlasí s ich kategorizáciou práv a chce zaviesť prísnejšie opatrenia. Teraz by sa mali vrátiť ku kategórii „práva, ktorých by sa úplne odmietli vzdať“, nechať v nej iba polovicu práv a zvyšok presunúť do druhej kategórie. Aktivitu opakujte, kým všetci študenti nemajú pocit, že už nemôžu presunúť žiadne ďalšie práva. Opýtajte sa ich, či to pre nich bola ťažká aktivita a prečo.

Teraz môžete so študentmi otvoriť záverečnú diskusiu. Opýtajte sa ich: ako ďaleko sme ochotní zísť, aby sme zaručili, že budeme mať všetko, čo potrebujeme? Študenti môžu takisto tajne hlasovať, či by radšej mali prístup k základným právam na jedlo, bývanie, zamestnanie atď., pričom by sa vzdali iných spoločenských práv, ako je sloboda prejavu, sloboda náboženského vyznania atď. Je to náročná dilema, ktorú študenti musia starostlivo zvážiť!